

Мар'яна Григорівна **БОРТНІКОВА**

к.е.н., доцент, Національний університет "Львівська політехніка"

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2346-8007>

e-mail: mariana.h.bortnikova@lpnu.ua

Юлія Леонідівна **ЧИРКОВА**

к.е.н., доцент, Національний університет "Львівська політехніка"

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7315-9520>

e-mail: yuliya.l.chyrkova@lpnu.ua

ФОРМУВАННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНОЇ МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА У ЗДІЙСНЕННІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті наведено підходи до формування фінансових ресурсів підприємств. Охарактеризовано основні складові елементи моделі управління фінансовими ресурсами підприємства, а саме: мету та основні завдання; суб'єкти та об'єкти управління фінансовими ресурсами; технологію стратегічного управління фінансовими ресурсами підприємства; фактори впливу на процеси управління та систему забезпечення управління фінансовими ресурсами підприємства у здійсненні зовнішньоекономічної діяльності. Розроблено технологію стратегічного управління фінансовими ресурсами підприємства. Сформовано концептуальну модель управління фінансовими ресурсами підприємства у здійсненні зовнішньоекономічної діяльності, яка враховує організаційну, функціональну та інформаційну складові системи забезпечення.

Ключові слова: фінансові ресурси, управління фінансовими ресурсами, концептуальна модель управління, фінансовий менеджмент

ВСТУП

У процесі здійснення виробничо-господарської та зовнішньоекономічної діяльності перед вітчизняними підприємствами важливими постають питання забезпечення їх фінансової стійкості та ефективного управління процесом формування, розподілу та використання фінансових ресурсів. Ефективно розроблена модель управління фінансовими ресурсами забезпечить їх раціональне використання та сприятиме пошуку резервів для подальшого функціонування та розвитку підприємства.

Проблеми дослідження концептуальних засад управління фінансовими ресурсами підприємств розглядаються в працях багатьох науковців. Так, О.П. Близнюк та А.П. Горпинченко розробили концептуальну модель управління фінансовими ресурсами підприємства роздрібної торгівлі, як інтегровану в загальну систему управління підприємством, систематизовану та структуровану сукупність взаємопов'язаних та взаємозалежних елементів [1]. В.В. Бугас, А.А. Коваль навели класифікацію фінансових ресурсів підприємства [2]. А.Є. Громова виокремила рівні управління фінансовими ресурсами [3]. У своїй праці С.В. Добринь навила послідовність регулювання процесу управління фінансовими ресурсами підприємства [4]. Я.Б. Дропа та У.Б. Макаренко сформулювали концепцію управління фінансовими ресурсами з врахуванням таких елементів, як: мета, завдання, принципи, етапи реалізації та очікувані результати [5]. М.О. Кіпа запропонувала модель «ТОВЕ» управління фінансовими ресурсами підприємства [6]. Н.О. Кондратенко, М.М. Новікова, Н.Я. Спасів запропонували систему адаптивного управління фінансовими ресурсами підприємства [7]. У праці О.М. Ромашко та В.О. Бариляк запропоновано основні компоненти механізму управління фінансовими ресурсами підприємства [8]. О.В. Шишкіна розробила модель механізму управління фінансовими ризиками промисло-

вих підприємств [9].

Проведений аналіз наукових публікацій свідчить про недостатнє обґрунтування окремих елементів механізму управління фінансовими ресурсами підприємств у здійсненні зовнішньоекономічної діяльності. Зважаючи на це, виникає необхідність у формуванні концептуальної моделі управління фінансовими ресурсами підприємств.

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ

Методологічною та теоретичною основою дослідження у межах даної роботи є фундаментальні наукові праці провідних науковців [1–9]. Для досягнення встановленої мети та розв'язання визначених завдань у роботі використано методи аналізу та синтезу, порівняння, структурного аналізу, графічний метод.

МЕТА дослідження полягає у побудові концептуальної моделі управління фінансовими ресурсами підприємства у здійсненні зовнішньоекономічної діяльності, яка дасть змогу проводити якісне діагностування фінансових ресурсів на етапах їх формування, розподілу та використання.

РЕЗУЛЬТАТИ

Вплив глобалізаційних процесів на функціонування вітчизняних суб'єктів господарювання передбачає періодичне оновлення механізму та моделі управління фінансовими ресурсами. Результати проведених досліджень дають змогу сформувати основні складові елементи концептуальної моделі управління фінансовими ресурсами підприємства, а саме: мету та основні завдання; суб'єкти та об'єкти управління фінансовими ресурсами; технологію стратегічного управління фінансовими ресурсами підприємства; фактори впливу на процеси управління та систему забезпечення управління фінансовими ресурсами підприємства у здійсненні зовнішньоекономічної діяльності.

Визначальними факторами побудови моделі уп-

равління фінансовими ресурсами підприємства у здійсненні зовнішньоекономічної діяльності є: формування цілей, мети й завдань управління фінансовими ресурсами.

Ключовою метою управління фінансовими ресурсами підприємства у здійсненні зовнішньоекономічної діяльності є забезпечення оптимальним обсягом фінансових ресурсів, формування їх раціонального розподілу та використання.

До основних завдань ефективного управління фінансовими ресурсами підприємства у здійсненні зовнішньоекономічної діяльності доцільно віднести: диверсифікацію джерел фінансування діяльності підприємства; мінімізацію витрат у залученні фінансових ресурсів підприємства; визначення оптимальної структури фінансових ресурсів з їх розподілу та раціонального використання; формування системи управління фінансовими ризиками підприємства; організацію своєчасних економічних розрахунків із фінансово-кредитною системою, іншими підприємствами, організаціями, працівниками.

Суб'єктами управління фінансовими ресурсами підприємства виступають працівники (менеджер зовнішньоекономічної діяльності, брокер чи фінансова дирекція), які здійснюють цілеспрямований вплив на об'єкти.

До об'єктів управління фінансовими ресурсами підприємства у здійсненні зовнішньоекономічної діяльності належать усі джерела коштів, які формуються, розподіляються та використання у процесі реалізації різних видів діяльності.

Модель управління фінансовими ресурсами підприємства можна реалізувати на основі поточного та стратегічного управління фінансовими ресурсами. Поточне управління фінансовими ресурсами передбачає реалізацію заходів з оптимізації поточних витрат, визначення обсягу та структури внутрішніх джерел фінансування, розрахунку ефективності використання та розподілу грошових коштів. Стратегічне управління фінансовими ресурсами спрямоване на пошук ефективних напрямів накопичення капіталу, раціонального перерозподілу фінансових ресурсів та їх використання. Технологія стратегічного управління фінансовими ресурсами підприємства наведена на рис. 1.

На основі проведеного дослідження пропонуємо модель управління фінансовими ресурсами підприємства у здійсненні зовнішньоекономічної діяльності, яка враховує організаційну, функціональну та інформаційну складові системи забезпечення (рис. 2).

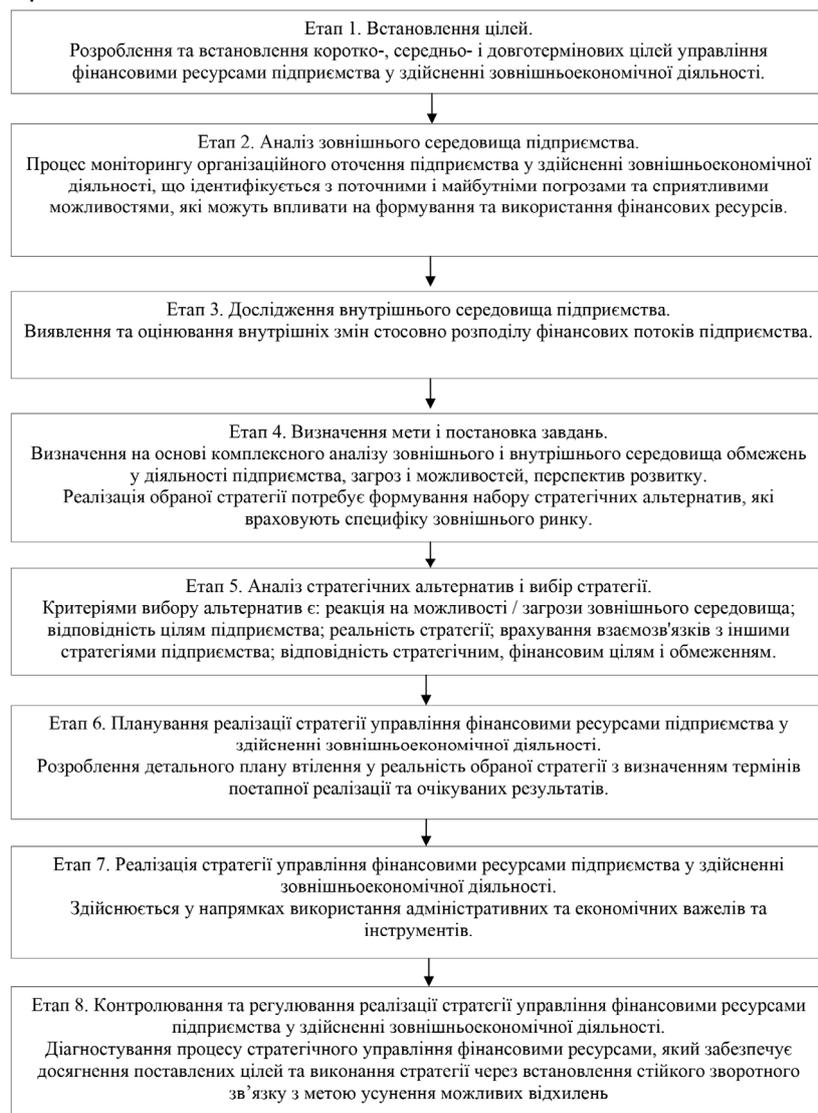

Рис. 1. Технологія стратегічного управління фінансовими ресурсами підприємства у здійсненні зовнішньоекономічної діяльності

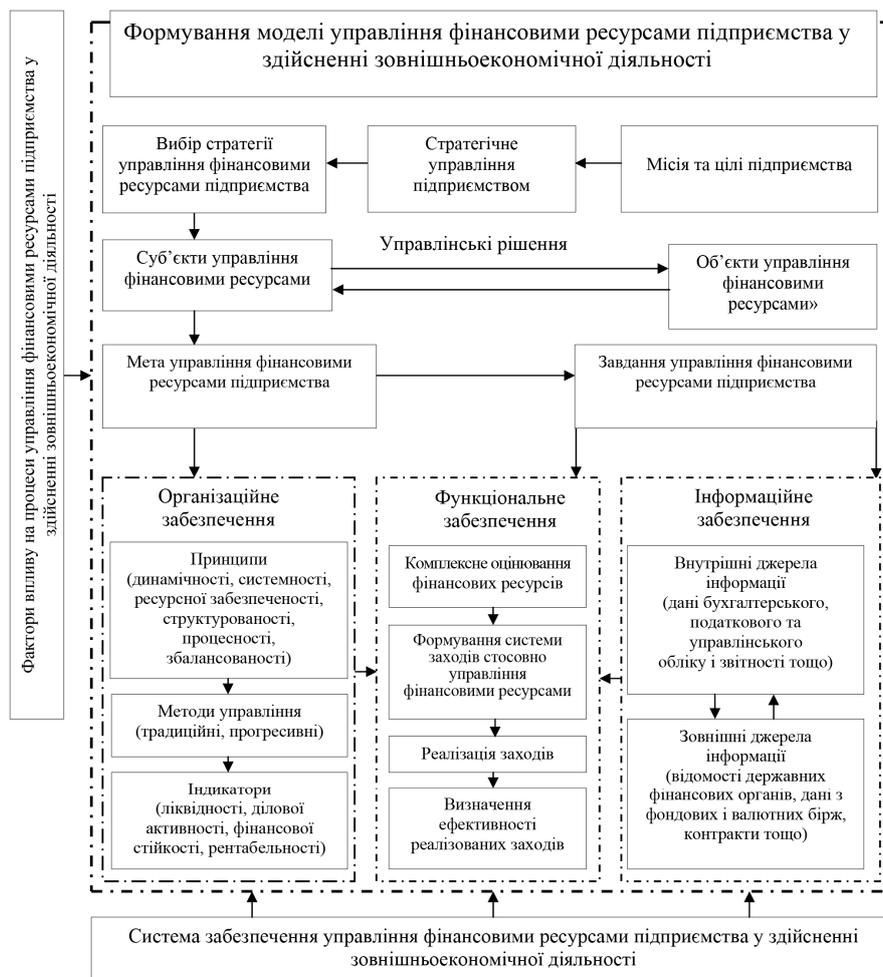

Рис. 2. Концептуальна модель управління фінансовими ресурсами підприємства у здійсненні зовнішньоекономічної діяльності

Отже, основна спрямованість управління фінансовими ресурсами має полягати в оптимізації використання ресурсів підприємства. Вибір оптимального варіанта формування, розподілу та використання фінансових ресурсів, урахувавши обмежені фінансові можливості, передбачає застосування системно-аналітичного підходу до управління фінансовими ресурсами.

ВИСНОВКИ

Ключовими чинниками успішного функціонування та розвитку вітчизняних підприємств, підвищення

ефективності їх виробничо-господарської та зовнішньоекономічної діяльності є побудова ефективної моделі управління фінансовими ресурсами, яка забезпечить досягнення цілей та мети підприємства, сприятиме покращенню його фінансового стану й руху фінансових потоків, а також дозволить приймати альтернативні управлінські рішення щодо формування та реалізації стратегії управління фінансовими ресурсами підприємства.

Список використаних джерел

1. Близнюк О.П. Теоретичні підходи до визначення сутності фінансових ресурсів підприємства. *Економічна стратегія й перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2016. Вип. 2. С. 24–30. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/esprstp_2016_2_6
2. Бугас В.В., Коваль А.А. Управління фінансовими ресурсами підприємства. *Modern Economics*. 2020. № 19(2020). С. 32–34. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V19\(2020\)-05](https://doi.org/10.31521/modecon.V19(2020)-05)
3. Громова А.Є. Формування механізму управління фінансовими ресурсами підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2017. Т. 1. С. 74–77.
4. Добринь С.В. Організація системи управління фінансовими ресурсами підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 10. С. 37–40.
5. Дропа Я.Б. Концепція модернізації управління фінансовими ресурсами розвитку національної економіки України. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 37. С. 191–198. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2019_37_37
6. Кіпа М.О. Структурно-функціональна модель управління фінансовими ресурсами підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 22. С. 116–124.
7. Кондратенко Н.О., Новікова М.М., Спасів Н.Я. Розвиток системи адаптивного управління фінансовими ресурсами підприємства. С. 78–84. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2021-1_0-pages-78_84.pdf
8. Ромашко О.М., Бариляк В.О. Теоретичні засади формування механізму управління фінансовими ресурсами підприємства. *Бізнес Інформ*. 2019. № 5. С. 180–184. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-5-180-184>
9. Шишкіна О.В. Механізм управління фінансовими ризиками промислових підприємств: теорія, методологія, практика: монографія. Чернівці: ЧНТУ. 2020. 318 с.

References

1. Blyzniuk O.P. Theoretical approaches to defining the essence of an enterprise's financial resources. *Economic strategy and prospects for the development of trade and services*. 2016. Issue. 2. pp. 24–30. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/esprstp_2016_2_6 (in Ukrainian).
2. Buhas V.V., Koval A.A. Management of financial resources of the enterprise. *Modern Economics*. 2020. No 19(2020). pp. 32–34. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V19\(2020\)-05](https://doi.org/10.31521/modecon.V19(2020)-05) (in Ukrainian).
3. Hromova A.Ye. Formation of a mechanism for managing the financial resources of an enterprise. *Bulletin of Khmelnytskyi National University*. 2017. Vol. 1. pp. 74–77 (in Ukrainian).
4. Dobryn S.V. Organization of the enterprise financial resources management system. *Investment: practice and experience*. 2015. № 10. pp. 37–40 (in Ukrainian).
5. Dropa Ya.B. The concept of modernization of financial resources management for the development of the national economy of Ukraine. *Black Sea Economic Studios*. 2019. Issue 37. pp. 191–198. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2019_37_37 (in Ukrainian).
6. Kipa M.O. Structural and functional model of enterprise financial resources management. *Investment: practice and experience*. 2015. No 22. pp. 116–124 (in Ukrainian).
7. Kondratenko N.O., Novikova M.M., Spasiv N.Ya. Development of a system of financial resources adaptive management at the enterprise. P.78–84. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2021-1_0-pages-78_84.pdf (in Ukrainian).
8. Romashko O.M., Baryliak V.O. Theoretical foundations of the formation of a mechanism for managing the financial resources of an enterprise. *Business Inform*. 2019. No. 5. pp. 180–184. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-5-180-184> (in Ukrainian).
9. Shyshkina O.V. The mechanism for managing financial risks of industrial enterprises: theory, methodology, practice: monograph. Chernihiv: ChNTU. 2020. 318 p. (in Ukrainian).

Mariana BORTNIKOVA

PhD in Economics, Associate Professor, Lviv Polytechnic National University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2346-8007>

e-mail: mariana.h.bortnikova@lpnu.ua

Yuliia CHYRKOVA

PhD in Economics, Associate Professor, Lviv Polytechnic National University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7315-9520>

e-mail: yuliya.l.chyrkova@lpnu.ua

FORMATION OF THE ENTERPRISE FINANCIAL RESOURCES MANAGEMENT CONCEPTUAL MODEL IN THE PROCESS OF FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY IMPLEMENTATION

Introduction. While carrying out production, economic and foreign economic activities, domestic enterprises face important issues of ensuring their financial stability and effective management of the financial resources' formation, distribution and use process.

The purpose of the paper is to build a conceptual model for managing the financial resources of an enterprise in the implementation of foreign economic activity, which will allow for high-quality diagnostics of financial resources at the stages of their formation, distribution and use.

Results. The influence of globalization processes on the functioning of domestic business entities provides for a periodic renewal of the mechanism and model for financial resources management. The main constituent elements of the model for managing the enterprise financial resources are characterized, namely: the aim and main objectives; subjects of financial resources management; technology of financial resources strategic management at the enterprise; factors of influence on the management processes and the system of ensuring the financial resources management of the enterprise in the implementation of foreign economic activity. The technology of the company's financial resources strategic management has been developed. A conceptual model for managing the financial resources of an enterprise in the implementation of foreign economic activity has been formed, which considers organizational, functional and information support.

Conclusion. The application of the financial resource management conceptual model in the practical activities of enterprises will ensure the achievement of the goals and objectives of the enterprise, contribute to the improvement of its financial condition and the movement of financial flows, as well as allow alternative management decision-making on the formation and implementation of the strategy for managing the financial resources of the enterprise in the conditions of new foreign markets development.

Keywords: financial resources, financial resources management, conceptual management model, financial management